

Denne artikkelen kan kopieres fritt og viderefremidles til andre.

En forutsetning er at navn på utgiver (Strinda historielag), årbokas årstall og forfatter(e) oppgis.

Det må ikke foretas endringer i artiklene.

Det er ikke tillatt å skanne eller kopiere bilder i bøkene for bruk i andre sammenhenger.

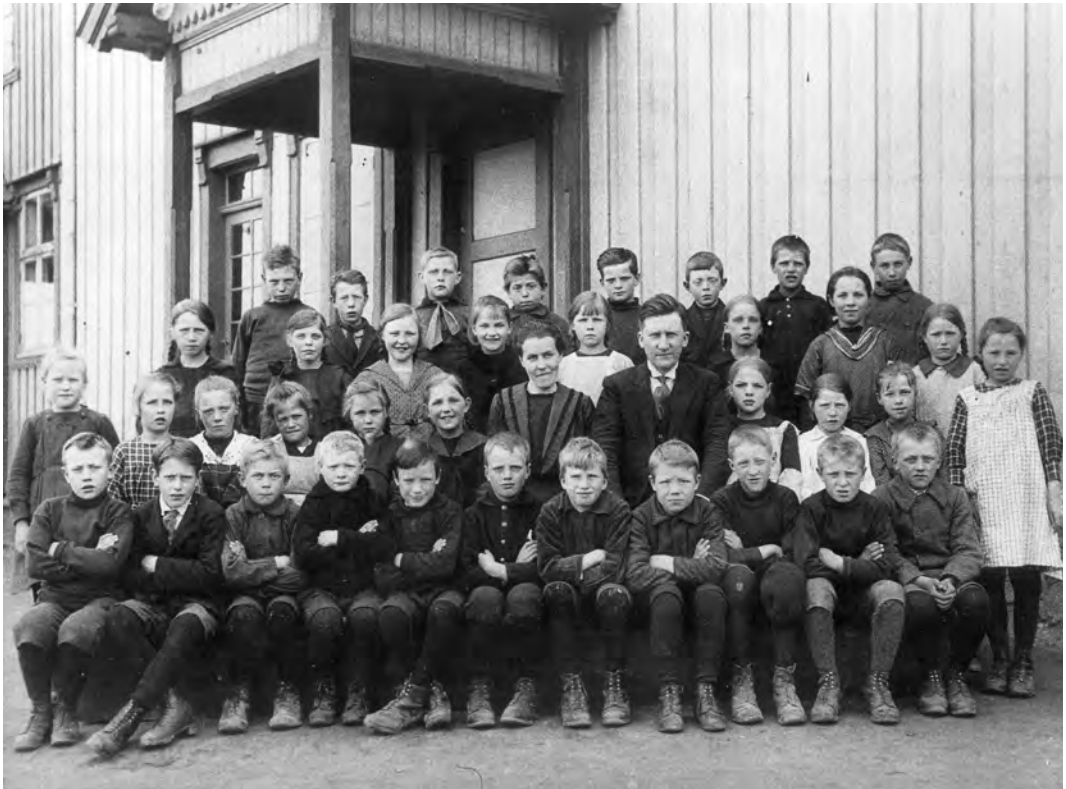
Skomikk - et nyttig og populært fag

Av **Kristofer Grendahl**

Skomakersløyd - eller skomikk som faget ble kalt - var et nyttig og interessant fag ved Åsvang og noen andre skoler i Strinda i mellomkrigstiden. Det var mange som var arbeidsløse eller fattige. Det ble fortalt at i noen barnerike familier måtte flere søsken bruke samme

sko, og at noen barn var fraværende fra skolen fordi en bror eller søster trengte skoene. Jeg kan ikke huske at noen av mine klassekamerater var fraværende fordi de manglet sko, men dårlige sko var et problem for nokså mange.

Det var aldri snakk om skomoter. I vinterhalvåret og vel så det brukte vi "stor-

Klassebilde fra mai 1921 av 3. og 5. klasse på Åsvang skole. Bildet viser at så sent som i mai brukte barna "storsko". Det var solide sko, men de skulle vare lenge og delvis "arves" av småsøsken, og derfor var det nødvendig med halvsåling, hælflikking og sying av sømmer som hadde gått opp. Bildet er utlånt av Åsvang skole og finnes på side 19 i skolens jubileumsskrift. Der er alle elvenes navn nevnt. Læreren er Johannes Bull-Hansen (senere bestyrer ved Strindheim skole) og lærerinnen er Lovise Bakk.

sko”, det vil si “pluggasko” - eller beksømstøvler, og de egnet seg bedre som skistøvler. Om sommeren brukte vi “småsko” eller “lavsko”.

I jubileumsskrift for Åsvang skole fra 1980 er det f.eks. et bilde av 3. og 5. klasse i 1921, og det viser at ennå i mai brukte barna “storsko”.

Disse støvlene eller skoene måtte repareres fordi sømmene i overlæret var gått opp, eller fordi sålene var utslitt eller hælene var slitt skjeve. Det var flere skomakere, men det kostet penger å få reparert skotøyet. Det var smått med penger hos mange på midten av 1930-årene, og det gjorde vel at elevenes lærevillighet var stor når det gjaldt skomikk. Dessuten trengte man ikke mye verktøy for å foreta reparasjoner hjemme.

Noe av det første vi lærte, var å lage bektråd eller “bustleiv”: Vi fikk et nøste med tynn bomullstråd som vi festet ved å surre den noen ganger rundt tommelfingeren, og så brukte vi fingrene og albuen som hespetre, slik at vi fikk en tråd med den tykkelsen og lengden vi skulle ha. Denne tråden ble tvunnet på forskjellige måter, ble innsatt med bek og forsynt med en grisebust i hver ende.

Når f.eks. en hælkappe skulle repareres, var det enkelt å stikke hull med en syl og stikke inn ei grisebust fra hver side. Verre var det hvis en søm på forreste del av

skoene skulle sys, og da måtte vi “lokk-sy”.

Halvsåling av “pluggasko” var relativt uproblematisk: Etter at sålen var skåret til og festet med noen stifter, ble det laget hull med en kort “pluggsyl”. Trepluggene var ca. 1 cm lange og på tykkelse med en fyrstikk. Det gjaldt å slå inn pluggen med bare ett velrettet slag med hammeren!

Halvsåing av beksømstøvler og “småsko” var litt vanskeligere: Sålen ble sydd fast med en bektråd som var forsenket i en rand som var skåret og skrappt inn under sålen.

Flikking av hælene var kanskje det enkleste, men det forekom at de var så skjevslitt at de måtte bygges opp med flere lag med lær.

De fleste av elevene reparerte sine egne sko, men de kunne også ta med sko som tilhørte søsken eller andre familiemedlemmer. Noen laget belte eller reparerte skoleveska si, men en gutt ville lage futral til “revolveren” som han brukte når han lekte “inndianer og kåbboy”. Han fikk visst ikke oppfylt sitt ønske.

Det ble etter hvert vanlig med “tøysko” om sommeren - noen kalte dem turnsko - men turn og gymnastikk var ikke vanlig blant oss barna. De eneste som prøvde å holde turnskoene rene og hvite, var pikene, som pusset dem med sinkhvitt og vann.

Skomikk bl.a. ved Åsvang skole ble innført i 1914, og med et avbrekk i 1920-årene fortsatte undervisningen fram til 2. verdenskrig. Undervisningen varte i 6 hele dager - dvs. 2 uker - for guttene i 6. og 7. klasse. I krigstida var det nesten ikke andre sko å oppdrive enn tresko, og heldige var de som hadde kasserte sko som kunne repareres. I våre dager lages sko som ikke er så godt egnet til reparasjon, og dessuten er det en tendens til

“kjøp og kast”, så skomikk tilhører trolig fortiden.

Kilder:

Åsvang skoles jubileumsskrift 1881 - 1981.

Egne minner

Bilde fra skomikkundervisningen på Åsvang skole. De fleste av elevene ble født i 1916, og bildet er tatt ca. 1930. Læreren het Wulf. Bildet er utlånt fra Åsvang skole.